

PUOLUSTUSVALIOKUNNAN LAUSUNTO
1/2006 vp

Hallituksen esitys laiksi sotilaallisesta kriisinhallinnasta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Ulkoasiainvaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 21 päivänä helmikuuta 2006 lähettäessään hallituksen esityksen laiksi sotilaallisesta kriisinhallinnasta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 5/2006 vp) valmistelevasti käsiteltäväksi ulkoasiainvaliokuntaan samalla määrännyt, että puolustusvaliokunnan on annettava asiasta lausunto ulkoasiainvaliokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- lainsäädäntöjohtaja Seppo Kipinoinen ja henkilöstöjohtaja Pasi Lankinen, puolustusministeriö
- puheenjohtaja Antti Kuivalainen, Päälystöliitto ry
- puheenjohtaja Petteri Leino, Sotilasammattiliitto ry
- puheenjohtaja Harri Westerlund, Upseeriliitto ry.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki sotilaallisesta kriisinhallinnasta. Se korvaisi rauhanturvaamistoiminnasta annetun lain. Uudistuksen tarkoituksena on ottaa huomioon kehitys kansainvälisessä kriisinhallintatoiminnassa, jotta Suomi voisi jatkossakin osallistua täysimääräisesti kriisinhallintatehtäviin erityisesti Yhdistyneiden kansakuntien, Euroopan unionin ja Pohjois-Atlantin liiton rauhankumppanuusyhdistyksen puitteissa. Esityksen keskeisenä tavoitteena on lainsäädännön uudistaminen siten, että Suomi voisi osallistua Euroopan unionin valmiusjoukkojen toimintaan.

Lain nimikkeessä ja soveltamisalaa koskevassa säännöksessä käytettäisiin ilmaisua sotilaallinen kriisinhallinta, joka kuvaa muun muassa Eu-

roopan unionin kriisinhallintatehtäviä kattavammin kuin ilmaisu rauhanturvaamistoiminta.

Esityksen mukaan Suomen osallistumis päätöstä tehtäessä tulee jatkossakin ottaa huomioon kansainvälisen oikeuden säännöt ja erityisesti Yhdistyneiden kansakuntien peruskirjan päämäärät ja periaatteet. Esityksessä otetaan huomioon Yhdistyneiden kansakuntien turvallisuusneuvoston asema muiden järjestöjen operaatioiden valtuuttajana sekä se, että operaation toteuttajana voi olla Yhdistyneiden kansakuntien ohella jokin muu kansainvälinen järjestö tai maaryhmä. Niillä operaatioilla, joihin Suomi osallistuisi, tulisi jatkossakin pääsääntöisesti olla Yhdistyneiden kansakuntien turvallisuusneuvoston valtuutus. Poikkeuksellisesti Suomi voisi osallistua myös sellaiseen operaatioon, jos-

ta Yhdistyneiden kansakuntien turvallisuusneuvosto ei ole päättänyt.

Esityksessä ei ehdoteta muutettavaksi nykyisen rauhanturvaamislain mukaista kansallista päätöksentekomenettelyä, jonka mukaan tasavallan presidentti tekee päätöksen Suomen osallistumisesta valtioneuvoston ratkaisuehdotuksesta ja ennen esityksen tekemistä valtioneuvosto kuulee eduskuntaa. Esityksessä ehdotetaan, että päätettäessä osallistumisesta sotilaallisesti erityisen vaativiin operaatioihin tai operaatioihin, joilla ei ole Yhdistyneiden kansakuntien turvallisuusneuvoston valtuutusta, ennen päätöksen esittelemistä tasavallan presidentille valtioneuvosto kuulisi koko eduskuntaa antamalla eduskunnalle selonteon. Muissa tapauksissa kuultaisiin eduskunnan ulkoasiainvaliokuntaa. Esityksessä ehdotetaan luopumista nykyisestä järjestelmästä, jossa valinta selontekomenettelyn ja ulkoasiainvaliokunnan kuulemisen välillä tehdään pelkästään joukoille vahvistettujen voimankäyttövaltuuksien perusteella. Käsittelyjärjestyksen kannalta merkitystä olisi sen sijaan operaation tosiasiallisella luonteella ja sillä, onko operaatiolla Yhdistyneiden kansakuntien turvallisuusneuvoston valtuutus. Hyvin suppeasta, enintään kymmenen hengen osallistumisesta päätettäessä asiasta annettaisiin tieto eduskunnan ulkoasiainvaliokunnalle. Lisäksi ehdotetaan menettelyä, joka tehostaa Euroopan unionin no-

pean toiminnan joukkoja koskevaa päätöksentekoa. Esityksessä ehdotetaan, että tasavallan presidentti tekee päätöksen sekä osaston asettamisesta korkeaan valmiuteen että sen lähettämistä kriisinhallintatehtävään. Valtioneuvosto kuulisi eduskuntaa antamalla sille selonteon jo siinä vaiheessa, kun suomalainen kriisinhallintajoukko asetetaan korkeaan valmiuteen. Kun osaston lähettämispäätös tehtäisiin, valtioneuvosto kuulisi eduskunnan ulkoasiainvaliokuntaa.

Esityksessä ehdotetaan kriisinhallintahenkilöstön sitoumus- ja koulutusjärjestelmän muuttamista siten, että Suomi kykenee osallistumaan Euroopan unionin nopean toiminnan joukkojen muodostamiseen. Esitys sisältää myös säännökset kriisinhallintatehtävässä palvelevan sotilaan oikeudesta voimakeinojen käyttöön.

Ehdotettu nimikkeen muutos edellyttää teknistä muutosta rikoslakiin, sotilasoikeudenkäyntilakiin, valtioneuvoston oikeuskanslerin ja eduskunnan oikeusasiamiehen tehtävien jaosta annettuun lakiin sekä siviilihenkilöstön osallistumisesta kriisinhallintaan annettuun lakiin.

Laki sotilaallisesta kriisinhallinnasta ehdotetaan säädettäväksi perustuslain säätämisyksityksessä niin sanottuna pysyvänä poikkeuslakina.

Lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun ne on hyväksytty ja vahvistettu.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Yleistä

Eduskunnan käsiteltävänä oli vuoden 2005 valtiopäivillä sisällöltään vastaava ja hallituksen joulukuussa 2005 poisvetämä esitys laiksi sotilaallisesta kriisinhallinnasta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 110/2005 vp). Puolustusvaliokunta antoi mainitusta esityksestä lausunnon (PuVL 8/2005 vp).

Puolustusvaliokunta keskittyi tässä lausunnossaan niihin uuden lakiesityksen kohtiin, joil-

la on puolustuspoliittista merkitystä ja jotka ovat muuttuneet aiemmasta esityksestä. Saadun selvityksen mukaan uudessa esityksessä tällaisia asioita ovat lähinnä palvelussuhteen ehtoja koskevat pykälätarkistukset. Näihin pykäliin tehtiin tarkennuksia perustuslakivaliokunnan lausunnon pohjalta (PeVL 54/2005 vp). Lakiesityksen muiden puolustuspolitiikkaa käsittelevien pykälien suhteen, joita ei siis ole muutettu syksyn 2005 esityksestä, puolustusvaliokunta toistaa syksyisessä lausunnossa (PuVL 8/2005 vp) esille tuomansa kannat.

Sotilaallista kriisinhallintahenkilöstöä koskevat sääntelyt

Puolustusvaliokunta toteaa, että EU:n taisteluosastoihin osallistuminen edellyttää Suomelta, että henkilöstölle luodaan riittävät valmiudet nykyistä vaativampiin tehtäviin osallistumiseksi. Unionin taisteluosastojen suomalaishenkilöstö tulee olemaan puolustusvoimien palkattua henkilökuntaa tai erityiseen valmistelutehtävään reservistä tai muualta puolustusvoimien ulkopuolelta palkattua henkilöstöä. Kriisinhallintahenkilöstön sitoumusjärjestelmää ehdotetaan kehitettäväksi siten, että EU:n taisteluosastojen edellyttämät valmiudet kyetään toteuttamaan ja joukon tarvitsema henkilöstö sitouttamaan nopeaan lähtövalmiuteen.

Perustuslain 80 §:n 1 momentti edellyttää, että yksilön oikeuksista sekä asioista, jotka muutoin kuuluvat lain alaan, on säädettävä lailla. Saadun selvityksen mukaan perustuslain 80 §:n 1 momentin johdosta lakiesityksessä on aiempaan esitykseen verrattuna entistä seikkaperäisemmin ja tarkkarajaisemmin säädetty sotilaallisen kriisinhallintahenkilöstön palvelussuhteen ehtoista. Perustuslain vaatimukset on otettu huomioon uusissa pykälissä 12—19. Kriisinhallintahenkilöstöllä on oikeus lain 13—17 §:n ja 19 §:n mukaisiin palvelussuhteen ehtoihin siltä ajalta, kun palvelussuhde on voimassa sotilaallisesta kriisinhallinnasta annetun lain perusteella. Koulutuksen ja harjoitusten ajalta suoritettavista etuuksista säädetään pykälissä 18—19. Lain 13—18 §:n mukaiset palvelussuhteen ehdot muodostavat yksilön kannalta vähimmäisetuustason. Näitä etuuksia paremmista palvelussuhteen ehtoista voidaan määrätä lain 19 §:ssä säädetyn perusteella, jotta henkilöstön palvelukseen saaminen voidaan tulevaisuudessakin turvata.

Puolustusvaliokunta painottaa, että kriisinhallintatehtävien hoidon tulee perustua aitoon vapaaehtoisuuteen. Kriisinhallintahenkilöstön ja valtion välillä ei ole työ- tai virkasuhdetta, vaan kyse on erityisesti niin sanotusta muusta julkisoikeudellisesta palvelussuhteesta, joka ei ole mukana kollektiivisopimusjärjestelmässä. Tämä tarkoittaa sitä, että palvelussuhteen ehdot määrää valtio hallinnollisin päätöksin kuitenkin si-

ten, että syksyllä 2005 luotu eri osapuolten välinen neuvottelu- ja osallistumisjärjestelmä mahdollistaa puolustusvoimien henkilöstöjärjestöjen vaikutusmahdollisuuden palvelussuhteen ehtoja määrittäessä.

Sotilaallisen kriisinhallintahenkilöstön neuvottelu- ja osallistumisjärjestelmä

Sotilaallisen kriisinhallintahenkilöstön neuvottelu- ja osallistumisjärjestelmän perusteista päästiin yhteisymmärrykseen puolustusministeriön, Pääesikunnan, Päälystöliitto ry:n, Sotilassammattiliitto SoAL ry:n sekä Upseeriliitto ry:n kesken 28.9.2005. Osapuolet allekirjoittivat tuolloin pöytäkirjan, jossa sovittiin neuvottelu- ja osallistumisjärjestelmän perusteista. Pöytäkirja antaa puolustusvoimien henkilöstöjärjestöille todellisen vaikutusmahdollisuuden kriisinhallintahenkilöstön palvelussuhteita ja palvelussuhteen ehtoja koskevaa päätöksentekoa valmisteltaessa ja toteutettaessa. Pöytäkirja ei ole voimassa virka- ja työehtosopimuksena, mutta ilmaisee osapuolten yksimielisen käsityksen pöytäkirjassa käsitellyistä asioista.

Saadun selvityksen mukaan em. neuvottelu- ja osallistumisjärjestelmä on jo osoittanut toimivuutensa. Hyvä esimerkki tästä on 16.2.2006 saavutettu neuvottelutulos, jossa sovittiin sotilaallisen kriisinhallintahenkilöstön palvelussuhteen ehtoista. Neuvottelutulos sisälsi EU:n taisteluosastojen kansallisen koulutusvaiheen, kansainvälisen yhteiskoulutusjakson sekä valmiusjakson aikaiset henkilöstön palvelussuhteen ehdot, joiden pohjalta valmiuosastohenkilöstön rekrytointi suoritetaan. Puolustusministeriö määrää ehtoista asetuksella, sen jälkeen kun sotilaallisesta kriisinhallinnasta annettava laki on hyväksytty ja vahvistettu. Jatkossa myös muut kuin erityisesti EU:n taisteluosastoja koskevat kriisinhallintahenkilöstön palvelussuhteen ehdot ovat saatavien kokemusten perusteella osapuolten säännönmukaisessa seurannassa ja tarkasteltavina.

Puolustusvaliokunta pitää kriisinhallintahenkilöstön neuvottelu- ja osallistumisjärjestelmää erinomaisena mekanismina keskustella ja ratkoa palvelussuhteen

ehtoihin liittyviä käytännön kysymyksiä. Tästä syystä puolustusvaliokunta esittää, että ulkoasiainvaliokunta toisi mietinnössään selkeästi esiin tämän järjestelmän ja sen toimivuuden palvelussuhteen ehtoja ja palvelusolosuhteita koskevassa päätöksenteossa.

Lausunto

Lausuntonaan puolustusvaliokunta esittää,

että ulkoasiainvaliokunta ottaa huomioon, mitä tässä ja lausunnossa PuVL 8/2005 vp on esitetty.

Helsingissä 2 päivänä maaliskuuta 2006

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Kauko Juhantalo /kesk
vpj. Jaakko Laakso /vas
Reijo Kallio /sd
Bjarne Kallis /kd
Saara Karhu /sd
Antero Kekkonen /sd
Seppo Lahtela /kesk

Jere Lahti /kok
Reijo Laitinen /sd
Kalevi Lamminen /kok
Olli Nepponen /kok
Lauri Oinonen /kesk
vjäs. Eero Akaan-Penttilä /kok
Eero Reijonen /kesk.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Heikki Savola.

ERIÄVÄ MIELIPIDE 1

Perustelut

Voimassa olevassa rauhanturvaamislaissa rajataan pois Suomen osallistuminen sotilaalliseen pakototoimintaan sekä sotilaallisiin operaatioihin, joilla ei ole YK:n turvallisuusneuvoston tai Etyjin hyväksyntää.

Uuteen, sotilaallista kriisinhallintaa koskevaan hallituksen lakiesitykseen ei sisälly enää minkäänlaisia rajoituksia. Lakiesitys jättää vastausta vaille, mikä on sotilaallisen kriisinhallinnan ja sodan välinen ero. Yksi asiantuntijoista totesi linjanvedon vaikeaksi, koska kyse on "veteen piirretystä viivasta". Toinen asiantuntija katsoi, ettei termi sotilaallinen kriisinhallinta ole rauhanturvaamista tai rauhaan pakottamista selkeämpi. Sotilaallinen kriisinhallinta voi merkitä myös varsinaisia sotatoimia.

Kansainvälisoikeudellisesta näkökulmasta tärkein lakiesitykseen sisältyvä ehdotus koskee luopumista nykyisen lainsäädännön vaatimasta YK:n turvallisuusneuvoston valtuutuksesta kriisinhallintaoperaatioon osallistumiselle. Lakiesitys ei myöskään selvitä voimankäyttöä koskevaa YK:n peruskirjan säännöstöä, eikä lakiesityksestä käy selkeästi ilmi, että muutoksella avataan mahdollisuus asevoiman käyttämiselle myös YK:n peruskirjan vastaisesti.

Vaikka lakiesityksen perusteluissa todetaankin, että Suomi pitää "muiden maiden tapaan" YK:n mandaattia tarpeellisena sotilaallisille kriisinhallintaoperaatioille, voi Suomi tulevaisuudessa "poikkeuksellisesti" osallistua myös operaatioihin — jopa ennaltaehkäiseviin sotilaallisiin iskuihin ja varsinaisiin sotatoimiin — joilla ei ole YK:n hyväksyntää.

YK:n peruskirjan 2 artiklan 4 kohdan mukaan asevoiman käyttö (siis "sotilaallinen kriisinhallinta") on pääsääntöisesti kiellettyä. Tähän on vain kaksi poikkeusta: itsepuolustus "aseellisen hyökkäyksen sattuessa" (peruskirjan 51 artikla) tai voimankäyttö turvallisuusneuvoston päätöksen nojalla (peruskirjan 39 ja 42 artiklat ja VII luku yleisesti).

Professori Martti Koskenniemi on kiinnittänyt huomiota myös siihen, että turvallisuusneuvoston valtuutuksen tarpeellisuutta arvioitaessa hallituksen lakiesityksen perusteluissa kiinnitetään huomiota toisarvoisiin näkökohtiin.

Korostamalla muutoksen teknistä luonnetta ("turvallisuusneuvosto ei kaikissa tapauksissa kykene päätöksentekoon", s. 18) ja toteamalla, että vastaisuudessakin tullaan ottamaan huomioon "YK:n peruskirjan päämäärät ja periaatteet" (s. 31), häivytetään se tosiseikka, että esitys antaa mahdollisuuden Suomelle erota peruskirjan mukaisesta kollektiivisen turvallisuuden järjestelmästä.

Koskenniemen arvion mukaan uusi lainsäädäntö ei enää sisällä esteitä, joilla rajattaisiin pois Suomen osallistuminen esimerkiksi sen kaltaisiin sotilaallisiin operaatioihin, joista oli kyse esimerkiksi Naton Jugoslaviaan vuonna 1999 kohdistamissa pommituksissa tai Yhdysvaltain ja sen liittolaisten hyökkäyksessä Irakiin vuonna 2003.

Merkille pantavaa on, että hallituksen lakiesityksen mukaan sotilaallisen kriisinhallinnan ei myöskään enää tarvitse olla YK:n peruskirjan päämäärien ja periaatteiden sekä muun kansainvälisen oikeuden sääntöjen mukaista. Riittää kun ne "otetaan huomioon".

YK:n rauhanturvatoiminta keskittyy tällä hetkellä Afrikkaan. Järjestön voimavarat ovat jo pitkään olleet koetuksella. Vauraat maat ovat lähettäneet joukkojaan Naton ja EU:n johtamiin, niille itselleen strategisesti, poliittisesti tai taloudellisesti merkittäviin operaatioihin viisi kertaa enemmän kuin YK-operaatioihin. Tätä on pidettävä huolestuttavana kehityksenä.

Vaikka EU:n jäsenmaat rahoittavat rauhanturvatoimintaa tuntuvasti, ne eivät enää juuri lähettä omia joukkojaan YK-operaatioihin. Maaliskuussa 2005 EU-maiden osuus YK-joukoista oli alle seitsemän prosenttia, Afrikan operaatioissa vain kahden prosentin luokkaa. On pelättävissä, että myös EU rakentaa YK:sta irrallisen kriisinhallintajärjestelmän.

hallintajärjestelmän, vaikka se ei ainakaan tois-
taiseksi Yhdysvaltain tapaan pyri panemaan
YK:ta suoranaisesti sivuun päätöksenteosta.

Suomi on tukenut YK-järjestelmän vahvista-
mista ja osallistunut myös moniin YK-johtoiisiin
rauhanturvaamisoperaatioihin. Myös Vanhasen
hallituksen ohjelmassa on maininta YK:n vah-
vistamisen välttämättömyydestä. Suomi ei kui-
tenkaan enää osallistu merkittävällä panoksella
ainoankaan suurempaan YK:n rauhanturvaope-
raatioon.

Osallistuminen Nato- ja EU-johtoiisiin kriisin-
hallintaoperaatioihin on korvannut Suomen
osallistumisen YK-johtoiisiin rauhanturvaope-
raatioihin. Vain neljä prosenttia suomalaisista
rauhanturvaajista osallistuu tätä nykyä YK-johtoi-
siin operaatioihin, mutta 2/3 on mukana Nato-
johtoisissa operaatioissa.

EU on ilmoittanut turvallisuus- ja puolustus-
politiikassaan sitoutuvansa YK:n peruskirjan
periaatteisiin. Näistä periaatteista tärkein on se,
että sotilaallinen voimankäyttö on sallittua ai-
noastaan itsepuolustuksena tai YK:n turvalli-
susneuvoston valtuuttamana mandaattiin pe-
rustuen. EU:n nopean toiminnan joukkojen —
ns. taistelujoukkojen — käytössä keskeinen ky-
symys on, tuleeko EU:n sotilaallinen kriisinhall-
lintoiminta jatkossa vahvistamaan tai heiken-
tämään YK:n arvovaltaa ja toimintaedellytyk-
siä. YK:n valtuutukseen perustuessaan EU:n
kriisinhallintoiminta vahvistaa YK:n uskotta-
vuutta ja mahdollisuuksia ihmisten suojelemi-
seen. Ilman valtuutusta EU:n kriisinhallintaope-
raatiot sen sijaan murentavat kansainvälistä oi-
keusjärjestystä ja vievät pohjaa EU:n asemalta
oikeusjärjestyksen edistäjänä. Ne myös heiken-
tävät toisten toimijoiden luottamusta siihen, että
EU ei tule käyttämään sotilasvoimaansa yksi-
puolisten intressiensä ajamiseen, vaan ainoas-
taan rauhan palauttamiseen ja turvaamiseen.

Mielipide

Jotta Suomi omalta osaltaan vahvistaisi myös
teoissa YK-järjestelmää esitän,

*että lakiehdotukseen sisältyvät 1 § ja
3 § muutetaan kuuluvaan seuraavasti:*

Eriävän mielipiteen muutosehdotus

1 §

Lain soveltamisala

(1 mom. kuten HE)

Suomi voi osallistua Yhdistyneiden Kansakuntien (YK) turvallisuusneuvoston valtuuttamaan tai (*poist.*) muuhun YK:n hyväksymään kansainväliseen sotilaalliseen kriisinhallintaan, jonka tarkoituksena on kansainvälisen rauhan ja turvallisuuden ylläpitäminen ja palauttaminen taikka humanitaarisen avustustoiminnan tukeminen tai siviiliväestön suojaaminen Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjan (SopS 1/1956) sen päämäärien ja periaatteiden sekä muun kansainvälisen oikeuden sääntöjen mukaisesti.

(3 ja 4 mom. kuten HE)

3 §

Eduskunnan osallistuminen päätöksentekoon

Ennen 2 §:ssä tarkoitetun Suomen osallistumista koskevan ratkaisuehdotuksen tekemistä valtioneuvoston on kuultava eduskunnan ulkoasiainvaliokuntaa. Jos ratkaisuehdotus koskee sotilaallisesti erityisen vaativaa kriisinhallintatehtävää (*poist.*) valtioneuvoston on ennen ratkaisuehdotuksen tekemistä kuultava eduskuntaa antamalla sille asiasta selonteko. Jos ratkaisuehdotus koskee enintään kymmenen henkilön määräämistä sotilaalliseen kriisinhallintatehtävään, valtioneuvoston on ennen ratkaisuehdotuksen tekemistä annettava asiasta selvitys eduskunnan ulkoasiainvaliokunnalle.

(2 ja 3 mom. kuten HE)

Helsingissä 2 päivänä maaliskuuta 2006

Jaakko Laakso /vas

ERIÄVÄ MIELIPIDE 2

Perustelut

Hallituksen esitys HE 5/2006 vp sotilaallisesta kriisinhallinnasta on tarpeellinen, ja siinä olevat esitykset perusteluineen ovat pääosin hyväksyttäviä. Poikkeuksen tästä muodostaa kysymys, joka koskee lain soveltamisalaa ja tarkemmin sitä, millaisiin operaatioihin Suomi voi osallistua: edellyttääkö operaatioon osallistuminen YK:n valtuutusta, vai riittääkö se, että operaatio noudattaa YK:n peruskirjan päämääriä ja periaatteita. Vaikka laki edellyttäisikin operaatioon osallistumiselle YK:n valtuutusta, olisi kuitenkin mahdollista osallistua muihinkin operaatioihin eduskunnan sitä varten erikseen säätämän erillislain nojalla.

Hallituksen esityksessä lähdetään siitä, että pääsääntöisesti edellytetään YK:n valtuutusta. Poikkeuksellisesti voidaan muuhunkin operaatioon osallistua sen jälkeen, kun Eduskunta on hyväksynyt sitä varten annetun selonteon. Hallituksen esitys edellyttää siis koko eduskunnan käsittelyä, mikäli operaatiolla ei ole YK:n valtuutusta. Ero sillä, hyväksytäänkö operaatioon osallistuminen erillislain vai selonteon nojalla, on lähinnä teoreettinen. Käsittelyajassakaan ei ole suurta eroa.

Asiantuntijakuulemisessa on käynyt ilmi, että alhaista vaatimustasoa vaativien operaatioiden määrä on lisääntymässä. Näihin operaatioihin ei yleensä haeta YK:lta valtuutusta. Osallistuminen tällaiseen operaatioon edellyttäisi siis selonteoa. Kuitenkin lakitekstiin kirjoitettu sana "poikkeuksellisesti" tarkoittaa myös sitä, että kyse on poikkeuksesta. Jos nämä operaatiot yleistyvät, kuten asiantuntijat olettavat, merkitsee tämä sitä, ettei kriisinhallintalakia voida soveltaa, vaan edellytetään aina erillislakia.

Selkeintä olisi, että kriisinhallintalaki edellyttäisi aina operaatioihin osallistumiselle YK:n valtuutusta. Se olisi myös selkeä viesti ulkomailla ja eliminoisi sen harmaan vyöhykkeen syntymisen, joka väistämättä syntyy, jos tapauskohtaisesti joudutaan ratkaisemaan, noudattaa ko operaatio YK:n peruskirjan päämääriä ja periaatteita. Muihin operaatioihin voitaisiin osallistua erillislain nojalla.

Mielipide

Edellä olevan perusteella ehdotan, että

lakiesitykseen sisältyvä 1 § muutetaan kuulumaan seuraavasti:

Eriävän mielipiteen muutosehdotus

1 §

Lain soveltamisala

(1 mom. kuten HE)

Suomi voi osallistua Yhdistyneiden Kansakuntien (YK) turvallisuusneuvoston valtuuttaman (*poist.*) kansainväliseen sotilaalliseen kriisinhallintaan, jonka tarkoituksena on kansainvälisen rauhan ja turvallisuuden ylläpitäminen tai palauttaminen taikka humanitaarisen avustustoiminnan tukeminen tai siviiliväestön suojaaminen Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjan (SopS 1/1956) päämäärät ja periaatteet sekä muut kansainvälisen oikeuden säännöt huomioon ottaen (*sotilaallinen kriisinhallinta*).

(3 ja 4 mom. kuten HE)

Helsingissä 2 päivänä maaliskuuta 2006

Bjarne Kallis /kd